gesteld dat verscheidene door Hupkes en van Rijckevorsel bedreven daden 'uiterlijk' inderdaad vielen onder artikel 2, lid 1 van het wetsbesluit F 160 ('hulpverlening aan de vijand'), maar die daden waren (citaat uit lid 2) 'deels begaan uit noodzaak, deels met het oogmerk en in de redelijke veronderstelling, daardoor uiteindelijk het Nederlands belang te dienen.' De twee directieleden kwamen dus niet voor ontzetting uit hun functie in aanmerking.[1]

De uitspraken werden twee maanden later door de Centrale Zuiveringsraad bekrachtigd.

Ridderorden

Wij komen nu tot de laatste vorm van zuivering welke van de overheid uitging: die van de ridderorden – wij zullen er kort over zijn.

Dat hier een probleem lag, werd vrij spoedig beseft. Een wetsontwerp, strekkende tot die zuivering, werd in februari '46 door het kabinet-Schermerhorn opgesteld en in april bij de Voorlopige Tweede Kamer ingediend; het werd in september '46, na door de Tweede en Eerste Kamer te zijn goedgekeurd, afgekondigd. In hun Voorlopig Verslag had de Tweede Kamer ook op een zuivering van de Nederlandse adel aangedrongen – het kabinet-Beel had geantwoord dat daarvoor een wettelijke regeling in voorbereiding was maar tot die regeling is het nimmer gekomen.[2]

Voor de zuivering van de ridderorden werden twee adviescommissies ingesteld: een (voorzitter: de Amsterdamse hoogleraar prof. mr. J. A. van Hamel) tot zuivering van de Orde van Oranje Nassau en de Orde van de Nederlandse Leeuw, een (voorzitter: generaal-majoor van het Knil b.d. H. Behrens) tot zuivering van de Militaire Willemsorde.

Beide commissies waren afhankelijk van de uitspraken van de bijzondere rechtspleging en van diverse zuiveringsinstanties; die uitspraken waren er in de herfst van '46 nog in onvoldoende mate – de commissies gingen pas in '48 aan het werk. Zij hebben, af en toe vergaderend, hun werk bijna vier jaar voortgezet en daarbij menigmaal grondig gediscussieerd.

De commissie-van Hamel heeft ten aanzien van honderdzeventien

[1] Tekst van beide uitspraken: a.v. [2] Beel verklaarde in '47 dat de adel in ons land een zo geringe betekenis had dat aparte maatregelen niet geboden waren.